

Oponentský posudek disertační práce Mg. Veroniky Novákové

Složená adjektiva v době barokní a jejich vývoj v době národního obrození

Volba tématu Mgr. V. Novákové je nepochybně zajímavá a záslužná, a to především tím, že na základě zvoleného jazykového jevu ukazuje souvislosti mezi dvěma vývojovými etapami českého jazyka. Doktorandka tak navazuje na monografii D. Šlosara Česká kompozita diachronně, když dokládá stav a vývoj adjektivních kompozit v období baroka a národního obrození.

V prvním oddílu Aspekty kompozice se autorka zabývá teoretickými východisky své práce, především definicí kompozice a kompozit. Všímá si této problematiky ve světových lingvistických pracích. V češtině pak sleduje kompozita v dobových barokních gramatikách J. Konstance a J. V. Rosy až k mluvnickému dílu J. Dobrovského. Podrobně pojednává o Dobrovského studii *Die Bilsamkeit der Slawischen Sprache*, která předcházela jeho mluvnici a byla tak přípravnou prací týkající se slovo tvorby. V. Nováková se dále zabývá klasifikací kompozit a zejména vztahy mezi členy kompozit.

V části II. věnované metodologii doktorandka uvádí materiálovou základnu své práce. Jednak ji získala excerpce celých děl dobové literatury; v době barokní to jsou hlavně kazatelské texty, v národním obrození především díla básnická a jeden soubor kázání J. Kollára, jednak využila lexikálních jednotek z osobního archivu své školitelky M. Janečkové. Na závěr oddílu jsou uvedeny otázky, jejichž zodpovězení je cílem práce, a čtyři hypotézy k ověření.

III. oddíl s názvem Adjektivní složeniny v době baroka a národního obrození tvoří jádro práce a je v něm obsažen hlavní přínos autorčina badatelského snažení. Zvolila k tomu systematický postup, pro který se rozhodla podle vzoru D. Šlosara. Avšak na rozdíl od Šlosara nejdříve se zabývala kompozity se zadním členem deverbálním. Zdůvodňuje to skutečností, že v češtině lze sledovat postupný rozvoj těchto kompozit, zejména nárůst jejich jednoho druhu v době národního obrození. Tímto druhem jsou složeniny tvořené tzv. neparadigmatickým zadním členem. Druhý typ deverbálních složenin nazývá složeninami se zadním členem paradigmatickým, to znamená, že jsou utvořeny jako adjektivizovaná participia nt-ová, n-nová, t-ová a l-ová. U všech deverbálních složenin uvádí, čím je vyjádřen také jejich přední člen a rozlišuje tu člen substantivní, adjektivně-verbální, zájmenný a numerální. Postupně se zabývá kompozity se zadním členem desubstantivním a adjektivním. Podobně i u nich sleduje vyjádření předního členu. U složenin se zadním členem desubstantivním ještě rozlišuje kompozita z proří a apelativ.

Podobná analýza sledovaného typu složenin je úspěšně shrnuta v samostatném závěru, který obsahuje i odpovědi na pracovní hypotézy uvedené v metodologii. V souladu se standardní

praxí badatelské práce je seznam pramenů a odborné literatury. Celek uzavírá funkční pečlivě zpracovaný rejstřík analyzovaných kompozit.

K náročné a jistě zodpovědné práci autorky jsem jako recenzentka povinna uvést i své připomínky, a to jak k opravě, tak některé ke zvážení.

V úvodu práce se autorka sice odvolává na monografii D. Šlosara a kol., avšak zřejmě k zhuštění údajů mylně zařadila mezi jezuitské autory také měšťana a hudebního skladatele Adama Michnu z Otradovic.

Ke kapitole Metodologie: vhodné stanovení výchozí materiálové báze je velmi důležité, může totiž výrazně ovlivnit celkové výsledky. Oceňuji především vlastní excerpci řady barokních kazatelských textů. Jako poněkud problematická se mi jeví excerptce Rukopisů z národního obrození. Myslím, že nepřinášejí žádné podstatné poznatky, jde pouze o zbytečné komplikace. Překladové práce mají v materiálu své oprávnění.

Některé faktografické údaje mají místo spíš jako poznámky než v základním textu disertace, např. *nřav/mřav* na str.55.

Kompozitum *chválomluvný* není utvořeno od substantiva zakončeného na -o, jde o konekt -o-. (str. 61).

Na str. 129-130 jde podle mne u případu *krvelačný* a *krvolačný* o dva druhy složenin, nevlastní a vlastní, u variant bych uváděla pouze rozdíly hláskové *krvožíznivý* a *krvožížnivý*.

Na str. 146 uvedeno omylem *ve vyčasované variantě*. Jde o skloňování.

Str.32: místo rozřazujeme raději zařazujeme nebo řadíme.

Str. 44: místo nejpřednější raději nejdůležitější.

Str. 69 upravit stylizaci přesunem slovesného tvaru: adjektivum v excerptu *a počet...* má význam...

Do seznamu odborné literatury doporučuji zařadit studii Z. Rusínové Slovo tvorba. Od počátků do současnosti. In: J. Pleskalová a kol. *Kapitoly z dějin české jazykové a bohemistiky*. Praha: Academia 2007.

Práce ukazuje tendenci k příliš zhuštěným a komplikovaným stylizacím (např. na str. 32), což vede někdy až k nejasnostem. Proto doporučuji, aby autorka před tím, než předá text do tisku, provedla důkladnou revizi z hlediska celkové stylizační úpravy.

Chyby a překlepy, grafika

Slawischen místo *Slawichen* v názvu na str. 19.

Str.122 za dokladem *černosmutný* zrušit mezeru před čárkou.

Dávám k úvaze, bude-li to možné, upravit na konci některých řádků postavení neslabičných předložek tak, aby se dostaly před příslušné slovo.

Přes uvedené připomínky považuji práci za cennou a úspěšnou. Doktorandka prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou a náležitě analyzovat sledované lingvistické jevy. Závěry, ke kterým dospěla, považuji za objektivní a přínosné. Předložená práce Mgr. Veroniky Novákové splňuje požadavky kladené na doktorské disertace. Doporučuji, aby na základě její obhajoby byla doktorandce udělena hodnost Ph.D.

V Praze dne 20. května 2018

Doc. PhDr. Naděžda Kvítková, CSc.

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Veroniky Novákové

Složená adjektiva v době barokní a jejich vývoj v době národního obrození

Tématem disertační práce Mgr. Veroniky Novákové je zkoumání slovtvorné utvářenosti kompozit doložených v baroku a v době národního obrození. V návaznosti pak i sledování jejich funkce a vývoje v těchto historických obdobích.

Práce má odpovídající stavbu. V úvodní kapitole autorka představuje jazykovou situaci češtiny v baroku a v národním obrození, historickými argumenty zdůvodňuje volbu tématu. Už v této kapitole se objevuje nedostatek, který pak bohužel nacházíme v celé práci: neobratné, v některých případech dokonce nesprávné formulace myšlenek, které zatemňují význam řečeného (na str. 9: *V některých obdobích vzniká složenin více, jako např. v době národního obrození, ačkoliv to byla záměrná snaha, která měla přispět k výraznému obohacení slovní zásoby.*).

V následujících teoreticky zaměřených kapitolách autorka shrnuje poznatky z odborné literatury (české i světové) týkající se kompozice, zaměřuje se zcela logicky nejen na problematiku vymezení kompozit, ale hlavně na kritéria, která jsou užívána pro jejich třídění a popis. Z hlediska užitého slovtvorného postupu jsou rozlišována kompozita tvořená čistou kompozicí a kompozita tvořená postupy kompozičně-derivačními. Autorka se přiklání k volnějším pojetí – k čisté kompozici řadí všechna kompozita, jejichž zadní člen existuje v jazykovém systému jako samostatný lexém. Do subsystému kompozit, kterými se zabývá, zařazuje i tzv. složeniny nepřímé a lexémy s tzv. prefixoidy. Zejména vzhledem k tomu, že předmětem jejího zkoumání jsou lexikální jednotky z historických období češtiny a že vývoj prefixoidů je postupný, považuji tento přístup za velmi vhodný.

Zmiňuje i další kritéria klasifikace složenin: syntaktický vztah motivujících základových slov (na jeho základě rozlišení složenin koordinačních čili přiřadovacích a subordinačních čili určovacích, determinačních), způsob vyjádření onomaziologické báze (složeniny vnější a vnitřní), slovnědruhá charakteristika složenin a především členů složenin. Toto kritérium, užitě ve Šlosarově monografii Česká kompozita diachronně, autorka uvádí jako základní i pro analýzu svého zkoumaného jazykového materiálu. V této souvislosti upozorňuje na nejednoznačnost stanovení slovnědruhé příslušnosti členů kompozit, a to nejen z důvodu desuffixace motivujícího slova, ale i z důvodů historického vývoje. Vhodně zvolila dobovou slovnědruhou charakteristiku slov.

Jak bylo uvedeno výše, autorka se ve svých teoretických výkladech opírá o řadu odborných prací, konfrontuje odborné názory a kritéria, uvádí svá stanoviska. Základní odbornou literaturou, ze které vychází, jsou Šlosarovy studie a monografie I. Bozděchové věnovaná tvoření slov.

V kapitole nazvané Metodologie autorka představuje materiálovou základnu práce (z barokního období to jsou především soubory kázání, z národního obrození básnické texty, a to původní i překlady), způsob provedené excerptce, užitou strukturní slovtvornou analýzu excerptovaných složenin a zvolený postup zpracování získaných dat a konečně kompozici předložené disertační práce.

Jako základní kritérium třídění i popisu autorka zvolila slovnědruhou charakteristiku zadního členu kompozita. Dále pak uplatnila celou řadu rozdílných kritérií, která podle jejího názoru nejlépe vystihují charakter jednotlivých typů analyzovaných kompozit. Např. u kompozit se substantivním zadním členem je dalším kritériem, zda se jedná o apelativum, či proprium a jaká je sémantika celého kompozita. U kompozit se zadním členem deverbálním, je kritériem, zda se jedná o člen vytvořený paradigmaticky, či neparadigmaticky, u složenin se zadním členem adjektivním je pro další zpracování rozhodující slovnědruhá charakteristika předního členu. Těmito různorodými kritérii, která jsou uplatněna jak při zpracování analyzovaného jazykového materiálu, tak při vlastním popisu

v disertační práci, je předznamenána komplikovaná a podle mého názoru ne vždy zcela zvládnutá kompozice disertační práce.

V závěru této kapitoly doktorandka formuluje čtyři základní otázky, na něž chce svým výzkumem odpovědět, včetně hypotéz, které předpokládá.

Těžiště vlastní práce tvoří rozsáhlá a vnitřně dále členěná třetí část nazvaná Adjektivní složeniny v době baroka a národního obrození.

Nejprve je představena analýza kompozit se zadním členem deverbálním. Jak bylo řečeno výše, hlavním kritériem třídění i popisu je způsob, kterým je utvořen zadní člen kompozita. Autorka mluví o neparadigmatickém a paradigmatickém zadním členu. V kapitole věnované složeninám se zadním členem tvořeným neparadigmaticky, tedy slovotvorným postupem kompozičně-derivačním nebo kompozičně-konverzním, se postupně zabývá formou slovotvorného základu deverbálního zadního členu, tzv. nepřímými složeninami, syntaktickými vztahy mezi členy složenin a slovnědruhovou platností předních členů složenin této skupiny. V kapitole věnované složeninám se zadním členem deverbálním tvořeným paradigmaticky jsou rozebírány a popisovány složeniny, jejichž zadní člen má formu adjektivizovaného participia nt-ového, n-ového a t-ového, a l-ového. Při zpracování všech těchto typů kompozit sleduje i vyjádření jejich předního členu.

K této části mám následující připomínky, respektive dotazy či doplnění:

Není jasné, proč je k dokladům slovesných členů tvořených konverzí zařazeno kompozitum *lehkověrný* (str. 47).

V podkapitole nazvané Zadní členy odvozené z kořene slovesa je slovotvorný základ derivovaných zadních členů kompozit nazýván **tvartvorným základem stejným pro všechny podoby kmene, společným základem všech kmenů sloves** (autorka neobratně uvádí, že všechny kmeny těchto sloves mají **společný základ**, a proto nelze žádný kmen rozlišit - např. kompozitum *samovládny*, str. 51), **slovotvorným základem bez kmenotvorné přípony, tvartvorným základem slovesa s nerozlišenými kmeny**. Bylo by vhodné užívanou terminologii sjednotit a používat přesně a důsledně – lze mluvit o slovesném základu bez kmenotvorné přípony, o primárním kmenu či o základním slovesném kmenu (srov. např. Mluvnice češtiny 1, str. 344).

Za diskutabilní považuji zařazení slov *zlořečivý* (uváděno základové sloveso *řečiti*), *zvědovábivý* (základové sloveso *vábiti*, str. 53) mezi doklady se zadním členem tvořeným od kořene slovesa, zařazení adjektiva *dávnobylý* ke složeninám příslovečným časovým se zadním verbálním neparadigmatickým členem (str. 58) a zařazení kompozita *samovolný* mezi složeniny motivované slovesným syntagmatem (str. 59).

Nedomnívám se, že rozšířená přípona -vný tvořící zadní člen kompozita *květohravný* vzniká připojením za základ s příponou -v, jak autorka uvádí (str. 50).

Není jasné, co autorka rozumí **sadou** přípon -t, jimiž je tvořeno participium t-ové (str. 73).

Za nejasné považuji autorčino tvrzení, že uvedené doklady složenin se zadním členem *rostlý* jsou výjimkami. Pravděpodobně chtěla vyjádřit, že v analyzovaných složeninách je jen ojediněle doloženo tvoření adjektivizovaného přičestí l-ového od sloves nedokonavých, a to složeninami se zadním členem *rostlý* (str. 74).

Další část práce (druhá kapitola) je věnována složeninám se zadním členem desubstantivním. Při jejich analýze je opět uplatněna řada kritérií. Autorka sleduje kompozita založená na vlastních jménech a kompozita založená na jménech obecných, mezi nimi jako specifické typy probírá kompozita posesivní (sleduje i sémantiku jejich zadních členů), kompozita, která posesivitu nevyjadřují, postupně probírá repertoár předních členů těchto kompozit.

Také k této části mám několik připomínek, dotazů či doplnění:

Autorka uvádí, že „**dobově početně vyrovnanější**“ je tvoření z proprií místních (str. 78). Co toto tvrzení znamená?

Je diskutabilní, zda jsou k posesivním složeninám se zadními členy označujícími část těla vhodně řazena kompozita s členy fundovanými substantivy *mysl, vůle, cit, duch, vtip*. Autorčina snaha klasifikovat za každou cenu vede v některých případech k nepřesnostem (str. 82).

Za problematické považuji hodnocení významu fundujícího slova *blesk* ve složeninách *skvěloblesklý* (význam věcný) a *mnohoblesklý* (význam přenesený) (str. 85).

V čem spočívá nestandardnost slovotvorné utvářenosti posesivní složeniny *zlatolesklý* (str. 87)?

Proč je k složeninám tvořeným kompozičně-konverzním postupem zařazena složenina *čtyřzvířecí* (str. 85)?

Proč je ke složeninám se zadním členem fundovaným substantivem a tvořeným příponou *-itý* přiřazen doklad *stověžatá Praha* (str. 90).

Ve třetí kapitole jsou předloženy výsledky analýzy kompozit se zadním členem adjektivním. Z nich jsou ovšem vyděleny složeniny, jejichž zadní člen je tvořen adjektivem deverbativním – byly probrány v samostatné části. Kapitola je vhodně uvedena shrnujícím výkladem, v němž se autorka snaží postihnout základní znaky: slovotvornou utvářenost adjektiva v pozici zadního členu, slovnědruhovou platnost základů první složky, sémantiku obou složek, respektive jejich vzájemný významový vztah, jejich vztah syntaktický. To jsou také hlavní kritéria, na jejichž základě jsou kompozita tříděna a popisována. K nim pak přistupují další: kompozita koordinační jsou dělena na kompozita s amalgamací významů a kompozita s binaritou významů, z hlediska sémantiky jsou zvlášť vyčleněna kompozita označující barvy, složeniny s prvním členem desubstantivním jsou děleny na složeniny přirovnávací, složeniny předmětné a příslovečné.

K této části uvádím následující připomínky nebo dotazy:

Domnívám se, že autorčin jednoznačný závěr o slovotvorné utvářenosti kompozit *pryskyřicosolný* a *skálokamenný* (motivující adjektiva *skalní, kamenný*, str. 111) lze zpochybnit. Proč slovotvorný význam neinterpretovat na základě motivujícího syntagmatu *kamenný* jako *skála*?

Je zajímavé, že autorka uvádí vyšší počet reduplikačních kompozit v národním obrození, uvedené doklady jsou ovšem jen z Máchova díla.

V kapitole 3.1.2. věnované subordinačním kompozitům se autorka snaží o další třídění – vymezuje několik typů determinačních kompozit: první typ označuje jako postupně determinační, označení a vysvětlení druhého typu ovšem není uvedeno, třetí typ je vymezen ne zcela jasnou formulací („*U třetího typu determinačních kompozit je specifikován druhý člen...*“ str. 116), čtvrtý typ je opět vymezen jako typ postupně determinačních složenin, „*v nichž přední člen vyjadřuje hodnocení vůči zadnímu typu*“ (str. 118). Není jasné, proč je k postupně determinačním kompozitům zařazen doklad *bohabázlivý* člověk (str. 116), interpretace slovotvorné utvářenosti některých uvedených kompozit

není podle mého názoru jednoznačná (např. adjektivum *mrtvotichý* je ve SSJČ uvedeno s významem „mrtvě tichý“, podobně *sladkomilý* lze interpretovat jako „sladce milý“). Připomínám závěr I. Bozděchové, která se ve své monografii postupně determinačními adjektivy zabývá a v této souvislosti uvádí, že v druhém členu složeniny se uplatňují adjektiva, která nelze rozvíjet adverbii (Bozděchová, 1994, str. 92).

Patří adjektivní kompozitum *starosvětský* k postupně determinačním složeninám (str. 115). Je možné připustit jeho slovotvornou motivaci syntagmatem *starý svět*?

Kapitola 3.1.3. je věnována kompozitům označujícím barvy. V úvodu jsou vymezeny tři typy (opět v souladu s klasifikací I. Bozděchové). Pak jsou ovšem zařazena i kompozita, jejichž sklad lze označit A-K-S, např. *bělokamenný*, *zlatobarvý* (str. 121), nebo kompozita jako *stříbrojasný* nebo *černočudý* (str. 122). Na základě kterého kritéria?

V kapitole pojednávající o složeninách skladu S-(K)-A jsou jako první typ uvedena např. kompozita *krásomilý*, *hrůzohřmotný*. Podle mého názoru jsou ne zcela vhodně nazývána desufigovanými složeninami. O desufixaci lze hovořit u prvního členu, považujeme-li za motivující slova adjektiva *krásný*, *hrůzný*. Při takovém výkladu slovotvorné utvářenosti nemají tato kompozita sklad S-(K)-A (str. 125).

V podkapitole pojednávající o složeninách předmětných je uvedena i složenina *vděkohlasný*. Autorka ji charakterizuje jako *výjimečnou svým zadním členem, který je derivovaný ze substantiva* (str. 131). Lze opravdu hovořit o složenině předmětné? Proč nepřiznat, že je z hlediska slovotvorného systému zcela neústrojná, navíc se asi jedná o neologismus (viz též doklad v Příručním slovníku jazyka českého).

Čtvrtá kapitola předkládá souhrnné výklady o předních členech všech zkoumaných kompozit. Vzhledem k tomu, že i v předchozích popisech byla předním členům složenin věnována soustavná pozornost, je zřejmé, že se obsah této kapitoly někdy překrývá s již řečeným (srov. kapitolu III. 2. 3. Přední členy). Nové je souhrnné zpracování tzv. přechodových předních členů (podkapitola 4.1.). Základním řešeným problémem je forma předního členu kompozit, která dovoluje paralelní slovnědruhovou charakteristiku. Co je důvodem této skutečnosti, která je nazvána přechodové přední členy? V této kapitole nacházím problematické užívání termínů, zejména termínu slovotvorný základ. V úvodní části je uvedeno, že „přední členy jsou obvykle v podobě slovotvorného základu, což u odvozených předních členů bývá způsobeno desufixací“ (str. 138). Nabízí se základní otázka: při slovotvorném utváření slov vstupuje do nově utvořeného slova jiný morfém než slovotvorný základ? Co je, respektive může být slovotvorným základem? Je třeba si uvědomit, že interpretační problém nastává v případě, kdy slovotvorný základ svou formou odkazuje ke dvěma slovním druhům. K terminologickému zmatku přispívá užití termínu „kořená slova, jejichž základ je společný pro více slovních druhů“ (str. 140).

Dílejší připomínku mám k zařazení kompozita *chválomluvný* (str. 143), jehož přední člen nelze označit za tvar akuzativu.

Nepovažuji za možné uvádět, že číslovky druhové či řadové jsou varianty číslovky základní. Za pravděpodobný překlep považuji uvedení **vyčasované** varianty číslovky druhové (str. 146).

Závěrečnou kapitolu práce hodnotím jako velmi zdařilou. Doktorandka velmi přesně shrnuje výsledky zkoumání, barokní a obrozenecká kompozita charakterizuje přehledně, jasně, v úplnosti. Vrací se k cílům práce i ke stanoveným hypotézám a formuluje jednoznačná zjištění. Je jen škoda, že některé zajímavé závěry (např. syntaktické užívání složených adjektiv v barokních a obrozeneckých textech, jejich stylistická funkce) nejsou doloženy samostatnými kapitolami předložené disertační práce.

Práce je doplněna odpovídajícím seznamem literatury a excerpovaných pramenů a velmi dobře zpracovaným a funkčním rejstříkem analyzovaných kompozit.

Celkové poznámky či připomínky:

Není uvedeno, podle jakých kritérií autorka uvádí doklady analyzovaných kompozit, není jasné, zda uvádí všechny, nebo jen výběr, pokud se jedná o výběr, pak nejsou uvedena kritéria výběru. Stejně tak není jasné, co je důvodem pro uvedení dokladu v kontextu. Co např. vedlo autorku k citaci úryvku Máchovy básně v souvislosti s uvedením dokladu kompozita *mnohozvuký* na str. 102?

V některých kapitolách jsou uváděny i výklady, které s řešenou problematikou souvisí jen okrajově. Text je tak zatížen doplňujícími informacemi, z nichž mnohé by bylo vhodnější uvést v poznámce. Např. v kapitole věnované tvoření deverbálního zadního členu kompozita je informace o formě, derivátech a výskytu substantiva *nprav* nebo výklad významu předního členu složeniny *sutkohozný* (str. 55). Podobně je zařazen výklad etymologie příslovce *spolu* (str. 66).

Celou práci charakterizuje autorčina snaha o podrobnost a důkladnost. Proto volí řadu dílčích kritérií analýzy, snaží se vystihnout všechny odlišnosti tvoření i významů. Interpretace slovtvorné utvářenosti analyzovaných kompozit není vždy jednoznačná. Autorka se záslužně snaží neopominout žádnou možnost, ale to často vede k nepřehlednosti výkladu. Bylo by vhodné odkazovat poznámkou na odlišnou interpretaci v jiné kapitole textu.

Postrádám formulaci dílčích závěrů, respektive shrnutí, v jednotlivých kapitolách nebo částech. Domnívám se, že jejich zařazením by se stavba textu stala jasnější a přehlednější. Podobně by bylo vhodné víceméně shodně komponovat jednotlivé kapitoly (např. sjednotit kritéria počtu uváděných dokladů, upřesnit, v kterých případech a s jakým cílem jsou uváděny i výsledky komparace se současnou češtinou).

Za významnou slabinu předložené práce považuji neobratné a nepřesné formulace. Autorka se často vyjadřuje zkratkovitě a nejasně, některé její formulace vedou až k nesrozumitelnosti, respektive obsah jejích sdělení může být interpretován jako nesprávný. Jak např. rozumět vyjádření „*Takovými adjektivy jsou často deriváty ze jmen zemí ..., případně z jazyků těchto zemí česko-anglický...*“ (str. 113). Čtenář pak musí význam formulací domýšlet, což by se v odborném textu této úrovně stávat nemělo. Uvádím příklady neobratných formulací:

Str. 19: *u německých složenin s předním členem má čeština adjektiva odvozená ze sloves, ...*

Str. 20: **Takříkajíc** adverbium je tvořeno přidáním -o:

Str. 28: *Z hlediska syntaktických vztahů může být syntagma přívlastkem, předmětem, příslovečným určením či doplňkem.* (Ve větě je neobratně formulován syntaktický vztah slov motivujícího syntagmatu.)

Str. 29: *Příslovečné složeniny vznikají nejčastěji z verbálních syntagmat s určením způsobu, místa, prostředku atd.* (Je třeba doplnit **příslovečným** určením...)

Str. 59: *Výjimkou k těmto složeninám je přední člen jedno-...*

Str. 61: *Pro spojení těchto dvou členů se obvykle užívá konekt -o-, který však u některých substantiv může být zaměňován za pádovou koncovku...* (Autorka chce pravděpodobně říci, že konekt -o- lze při interpretaci v některých případech hodnotit jako pádovou koncovku.)

Str. 63: *Participia, z nichž může vznikat adjektivum, potažmo zadní člen adjektivních kompozit (vlastních i nevlastních), je celkem pět typů.* (Anakolut.)

Str. 69: *Přední členy jsou tvořeny především adverbii, využívají se i číslovky, substantiva se vyskytují jen minimálně, což je dáno tím, že objekt sloves, která tvoří přechodník trpný, je v roli podmětu, v případě rezultativních pasivních adjektiv je tento objekt obvykle v roli nadřazeného substantiva pro celou spřežku. (Formulace vztahující se ke složeninám s adjektivizovaným příděstím trpným.)*

Str. 111: *Podle biblického příběhu je vytvořeno adjektivum pryskyřicosolný...*

Str. 128: *Velice často existují složeniny se stejným zadním členem, kdy přední členy jsou v pádové nebo **kompoziční** podobě. Autorka mluví o složeninách předmětných, pravděpodobně má na mysli tvar předního členu s konektem -o-*

Str. 129: *Následující složenina se rovněž užívá ve více variantách: nevlastní adjektivum krvežíznivý ... a vlastní, s variantami zadního členu, jsou krvožíznivý ... (Domnívám se, že se jedná o **složeninu** vlastní a nevlastní.)*

Str. 136: *Adverbia na pozici předního členu pojícího se s adjektivním zadním členem jsou nejčastěji adjektivního původu, uvádíme zde pouze taková, odvozená pomocí slovnědruhé koncovky -e/-ě, s níž není pochyb o příslušnosti předního členu k adverbii.*

Str. 139: *Desufigované přední členy adjektivní jsou např. koordinační složeniny jihozápadní...*

Nesystematicky, spíše jako poznámky, jsou uváděny údaje o funkci kompozit (např. na str. 81 je uvedeno, že řada adjektivních kompozit sloužila jako poetismy). Vzhledem k formulovanému cíli (bod 4. na str. 45) – sledovat, jaká je funkce složených adjektiv v textu, to nepovažuji za vhodné.

Úroveň práce by jistě prospěla důsledná závěrečná korektura textu, kterou by jistě byly odstraněny nedostatky jako psaní neslabičné předložky na konci řádku, chybějící tečka za větou (str. 81), ojedinělé interpunkční či jazykové chyby (str. 23, 27, 12).

Autorka velmi detailně analyzovala zkoumaný materiál. Tato důsledná a podrobná analýza všech jí dovolila objevit a formulovat i další paradigmatické vztahy v dílčích subsystémech kompozit: např. vztah antonymie a synonymie kompozit skladu S-(K)-A.

Závěr:

Téma i rozsah práce odpovídají požadavkům kladeným na tento typ kvalifikační práce. Přes uvedené nedostatky, které ovšem vyplývají především z neobratného či nepřesného vyjadřování a z ne zcela zvládnuté stavby některých dílčích kapitol, hodnotím předloženou práci kladně. Oceňuji především, že je založena na velmi důkladné, detailní a fundované slovtvorné analýze rozsáhlého jazykového materiálu a že na odpovídající úrovni řeší zadané odborné problémy. Dochází k závěrům, které považuji za přínosné. Je zcela původní, podložená náročnou badatelskou prací. Prokazuje autorčinu schopnost samostatné odborné práce. Předloženou disertační práci Mgr. Veroniky Novákové doporučuji k obhajobě. Doporučuji, aby na základě obhajoby byla doktorandce udělena hodnost Ph.D.

V Plzni dne 26. května 2018

PhDr. Eva Pasáčková, CSc.

oponentka